

In 'Mephisto' zijn avant-gardistische kunstuitingen ongewenst en vruchten van exotischer aard beter verboden.

Foto Ben van Duin

Koude rillingen over de rug als de hakenkruizen naar beneden komen

TONEEL
*****

MEPHISTO

Mephisto door Toneelgroep Maastricht. Naar Klaus Mann, bewerking: Erik-Ward Geerlings. Regie: Arie de Mol.
Theater Heerlen, Heerlen, 17/12; toneelgroepmaastricht.nl

De teksten zijn helder en klinken vaak griezelijk bekend.

Ze reciteren gedichten van Vladimir Majakovski, zingen liederen over sociale rechtvaardigheid en dromen van een plek waar ze spannend en belangwekkend theater kunnen maken. Vooralsnog moet de ploeg jonge acteurs in de Duitse provincie aantreden als briefopbrengers in een Frans blijspel, maar ze zijn ervan overtuigd dat het allemaal ten goede zal keren.

Niet dus. De dagen van de Weimarrepubliek zijn geteld. Voorzichtig beginnen mensen hun kansen te wegen: wat zijn de oude idealen waard in het licht van het oprukkende nationaal-socialisme?

Toneelgroep Maastricht, onder artistieke leiding van Arie de Mol, koos de roman 'Mephisto - Roman einer Karriere' (1936) van Klaus Mann als uitgangspunt voor hun nieuwste voorstelling. Hoofdpersonage is Hendrik Höfgen, een succesvol acteur die van een kennelijk bevlogen kunstenaar transformeert in een behendig poli-

tiek opererend figuur. Waar collega's en vrienden omvallen en verdwijnen blijft Höfgen (gebaseerd op acteur Gustaf Gründgens, voormalige vriend van Mann) overeind.

Het befaamde verhaal (lang verboden als smadelijk geachte sleutelroman) werd eerder verfilmd door Istvan Szabo met Klaus Maria Brandauer in de hoofdrol; in 2007 kreeg Dirk Rooffthoofd de Louis d'Or voor zijn rol in *Mefisto for ever* van Het Toneelhuis. In bewerking van Erik-Ward Geerlings en in de 'volkse' regie van De Mol krijgt het bij TM weer een heel frisse, eigen dynamiek.

Hier draait het vooral om energiek ensemblespel. Wel is Höfgen (Olaf Malmberg) de spil, in die zin dat de personages zich in eerste aanleg tot hem verhouden méér dan tot elkaar,

maar de voorstelling ontleent zijn kracht vooral aan het geheel. De Mols 'Mephisto' heeft tempo, solide misen-scène, fraaie muzikale intermez-zo's (Jef Hofmeister tekende voor de liedjes, acteur Freek den Hartogh brengt ze ten gehore), aanstekelijke dans, en onverwachte uitvergrottingen, die, zoals vaak bij deze regisseur, indringend werken.

De tekst is helder en klinkt vaak griezelijk bekend. De politiek wil kunst van eigen bodem, en niet te moeilijk. Avant-gardistische kunstuitingen zijn ongewenst, vruchten van exotischer aard beter verboden. Zo gesteld lijkt de boodschap er wel heel dik bovenop te liggen, maar De Mol waakt voor een simplistische benadering en ook in dit opzicht werkt het ensemblemozaïek: er zijn geen

echt eenduidige antwoorden en ieder personage heeft zo zijn of haar eigen motieven, op een uitzondering na niet per se te vangen in goed of slecht.

Höfgen is niet bepaald een standvastige vent, maar heel geslepen komt hij hier niet naar voren: eerder als de eeuwige twijfelaar voor wie de dingen redelijk goed uitpakken. Intendant Kroge lijkt sluw, maar redt het uiteindelijk niet. Een bevlogen actrice laat de liefde prevaleren boven principes, een ongetalenteerd collega legt het aan met een hoge ome. Wie lacht niet, die de mens beziet? Tja. Als met veel geraas de banieren met de hakenkruizen naar beneden rollen in het theater in Heerlen, loopt er toch een koude rilling over je rug.
Karin Veraart

V6

DE VOLKSKRANT
MAANDAG 19 DECEMBER 2011

Recensies